

Ivan Supićić, *Za univerzalni humanizam — prema potpunijoj čovječnosti*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2010, 726 str.

Malo je knjiga kojima se uvijek moguće iznova vraćati ili ih čitati tako da nadahnjuju i potiču na osobnu izgradnju. Malo je knjiga s kojima se može razviti plodan dijalog i koje mogu otvoriti nove perspektive u razumijevanju vlastite egzistencije. Jedna je od takvih knjiga djelo akademika Ivana Supićića *Za univerzalni humanizam — prema potpunijoj čovječnosti* u izdanju Kršćanske sadašnjosti, objavljena u lipnju 2010. Knjiga je opsežna, sadrži 726 stranica. Ne računajući uvod, podijeljena je u dva dijela.

Prvi dio nosi naziv *Čovjek i svijet* i ima četiri poglavlja. Drugi dio naslovljen je *Čovjek i nadsvijet* te obuhvaća poglavlja od V. do VIII. Slijedi pogovor, izabrana literatura, mala biblioteka duhovnosti i bilješka o autoru. Već u samome uvodu pisac daje naslutiti da je *Čovjek* posebno biće koji jedino zna da u njemu živi »Svijest o sebi i o svijetu koji ga okružuje«, (str. 7). Već se dakle u uvodu naslućuje staza kojom autor kani poći u traganju za *Univrzalnim humanizmom prema potpunijoj čovječnosti*. Cilj je knjige, kako sâm autor kaže, pokazati koje su mogućnosti susreta istinske, čiste i autentične vjere u transcendenciju i razuma koji nije sputan okovima ideologije, nego je otvoren transcendenciji čime i sam staje u službu života ili humanosti, očovječenja. Već se na samome početku predstavlja stajalište da razum i vjera trebaju jedno drugo ako se čovjek želi vratiti svojoj autentičnoj ljudskosti. Autor je svjestan koliko je zahtjevno pozivati se na velike ideale, krčeći put prema čistoći ljudskosti koja jedina može stvarati civilizaciju ljubavi. Svjestan koliko je dragocjen ljudski život, pisac se ne ustručava ukazati na

tamne strane u vjeri ili zastranjenjima ljudskosti. No i kada ukazuje na takve stvarnosti, nikada to ne čini s gorčinom, nego uvijek stoji otvorena nova nedužnost na koju je čovjek pozvan kako bi ostavario zahtjev *biti čovjekom*. Po njegovim riječima, danas nije moguće raditi na novoj evangelizaciji, u vrijeme sekularizacije i individualizma, ako je čovječnost zakržljala, ako je ona zapuštena i nije oplemenjena Duhom. U vremenu u kojem se sve hitro i brzo mijenja, na raskrižjima civilizacija, u kulturnim metamorfozama, u vremenu pomutnje i izdaje ideala, autor ukazuje na istiski humanizam koji svoj izvor ima u Bogu tj. u utjelovljenju Isusa iz Nazareta kojega u vjeri prepoznaje kao Sina Božjega. On je čovjeku povjerio svoju riječ Evandjelja i time zacrtao put nove ozdravljene ljudskosti koja je grijehom bila narušena. Tako valja uvijek tražiti dobro u čovjeku i svijetu, koje, iako je pokriveno pepelom grijeha, predrasuda i ideologija, nije nestalo, nego ga treba znati otkriti kako se ne bi malaklaslo pod teretom i težinom života. Iznoseći pred čitatelja sve bogastvo poruke Isusa iz Nazareta, njezinu trajnu vrijednost i svježinu, autor ujedno daje uvid u slojevite i dimamične procese života. Otkriva kako se vjera ukorjenjuje u život i kakvo svjetlo daje životu i međuljudskim odnosima. Uvijek vodeći računa o slojevitosti životnih razina, pisac korak po korak vodi čitatelje galerijama života i kulture te pokazuje gdje je sve potrebno zahvatiti u život i kulturu kako bi on bio u punini. Posebno je zanimljivo promatrati taj fenomen na kulturološkoj ravnini; čovjek može darovani mu svijet učiniti ljepšim i humanijim mjestom. Istinska duhovnost vodi autentičnoj kulturi života (usp. str. 243–320). Svako vrijeme, pa tako i ovo, prema autoru, mora se suočiti s pitanjem Boga i njegove prisutnosti u svijetu po onima koji se priznaju njegovima. Kršćani nadahnuti

poticajima i smjernicma Drugoga vaticanskoga koncila pozvani su ostvarivati koncilsko kršćanstvo te se tako stavljaju na tragove Duha. Svaki humanizam, bio on najčovječniji, bez Boga uvijek završava u tamnim dubinama zla i smrti. Kršćani su pozvani biti učitelji i svjedoci *novoga humanizma, potpune ljudskosti* koja je darovana u Isusu Kristu i njegovu Evangelju. Za autora je presudno da čovjek u sebi svakodnevno izgrađuje svijest o tom pozivu i daru, kako bi život i životni odnosi ocrtavali i odražavali Božju viziju čovjeka. Ono što je sadržaj čovjekove svijesti i slobode, postaje i njegovom životnom praksom. Na stranicama na kojima ocrtava putove i stranputice, zastranjenja i sumnje, pisac ujedno otkriva puteve nade i slobode koja je ljudima darovana kako bi mogli obnoviti sliku Božju koju u sebi nose.

Knjiga bogata zrelošću i mudrošću dugoga života i mnoštva pročitane literature daje svjedočanstvo kako je uvijek potrebno raditi na obnovi i popravku vlastita života, uvijek svjestan da je život tkanje odnosa s ljudima i Bogom i da je ono istinsko ljudsko, neprolazno, dar i zadatak koji je moguće ostavariti praksom Božje dobrote i milosti, unoseći u složenu stvarnost društva i njegovih odnosa novo svjetlo koje dolazi od Boga. Jedino u tome svjetlu moguće je naučiti gledati ispravno, ne bojeći se hodati darovanim prostorima slobode, nove univerzalne ljudskosti, jer Bog ljubi svakoga čovjeka. Stoga se valja odreći svih lažnih idola, uzmemirujućih fraza, zbunjujućih parola. Ne smije se krivotvoriti poruka Isusa iz Nazareta, stvarajući neku iščašenu ljudskost, nego prema toj poruci i tomu daru nove ljudskosti treba biti krajnje obazriv. Stvarajući humanizam zatvoren svjetlu transcencijije, čovjek dolazi u opasnost iznova iskusiti noć i tamu grijeha i smrti. Svi koji su pokušali graditi svijet bez vrednota transcencijije, čovjeka

su samo činili zarobljenim i potlačenim sužnjem bezbožnih ideologija. Ako se želi novi humanizam, novo očovjčenje, treba iznova krenuti na izvor ljudskosti, a to je osoba Isusa Krista. Novi svijet ljudskosti ne može se graditi na preziru i mržnji prema svijetu niti će svijet ozdraviti od svojih devijacija ako ga se stalno i uvijek iznova drži prljavim i lošim. Naprotiv, kršćanin je čovjek novoga Božjeg svijeta koji ljubi Božja stvorenja, uvijek svjestan da je i sam potreban Božjega milosrđa i praštajuće ljubavi. Autor je svjestan čovjekove krhkosti ali i njegove veličine, njegove složenosti i njegove jednostavnosti koja u čitavome svemiru ima posebno mjesto i dar. S tom sviješću, kao i darom vjere u Isusa iz Nazareta i njegovo Evangelje, moguće je poći k novoj, drugoj nedužnosti nakon svih zatajenja u ljudskosti, poći prema potpunijoj čovječnosti.

Ova je knjiga više od knjige. Ona je svojevrstan vodič prema univerzalnome humanizmu i prema potpunijoj čovječnosti. Lektira je kojoj se treba uvijek iznova vraćati jer u sebi sadrži bogato iskustvo života, mudrost duše i topline vjere. Treba zastati pred Bogom i njegovim najvećim stvorenjem, čovjekom. Valja izoštriti pogled darom vjere kako bi se uočilo kamo treba ići i kako treba ići. Zato je autorov poziv kršćanima u ovim bremenitim vremenima — pokazati »toplino duše i čovječnosti, a tako i poniznost našega razuma pred neiscrpnom neizmjeranošću realnosti i istine« (str. 328). To znači da čovjek uvijek mora biti poučljiv Duhu koji ga uvodi u svu Istinu. Autentična je ljudskost Isus Krist. On je pravilna riječ za Boga i istinsku puninu humanuma. Potrebna je hrabrost kako bi se oživjela svijest o vlastitome podrijetlu i cilju koje se nalazi u Bogu. Jedino to može opravdati predanost izgradnji humanijega i punijega života i svijeta.

Ante Bekavac